

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Hoofdredactie: G. H. Waage, Prof. Pieter Willemsstraat 41, Maastricht, Telefoon 3605. **Mederedacteurs:** Jos. Cremers, Looiersgracht 7, Maastricht, Tel. 2294. **Dr. H. Schmitz S. J.**, Ignatius College, Valkenburg (L.), Telef. 35. **R. Geurts**, Echt. **Penningmeester:** ir. P. Marres, Villa „Rozenhof“, St. Pieter-Maastricht, Postgiro 125366 ten name v.h. Nat. hist. Gen., Maastricht. **Drukkerij** v.h. Cl. Goffin, Nieuwstr. 9, Tel. 2121.

Versijnt **Vrijdags** voor de Maand. Vergad. van het Natuurhistorisch Genootschap (op den eersten Woensdag der maand) en wordt aan alle Leden van het **Natuurhistorisch Genootschap in Limburg** gratis en franco toegezonden. Prijs voor niet-leden f 6.00 per jaar, afzonderlijke nummers voor niet-leden 50 cent, voor leden 30 cent. Jaarl. contributie der leden f 3.50. Auteursrecht voorbehouden.

INHOUD: Aankondiging Maandelijksche vergadering op Woensdag 5 Jan. a.s. — Nieuwe Leden. — Verslag van de Maandelijksche Vergadering op Woensdag 1 Dec. 1937. — **H. Schmitz S.J.** Phoriden aus Flugzeugen vom Meeresstrande, aus Pilzen und toten Schnecken. (Schluss). — **Robert Leruth.** Exploration biologique des cavernes de la Belgique et du Limbourg hollandais. (Finis). — **A. De Wever.** Barbarea verna (Mill.) Asch.

DE MAANDELIJSCHE VERGADERING

zal plaats hebben op **Woensdag 5 Jan. a.s.**
's namiddags te 6 uur precies in het Museum.

NIEUWE LEDEN.

Mej. Dr. W. v. d. Geyn, Kolk 3, Delft;
L. Bels, Domplein 16bis A, Utrecht.

VERSLAG VAN DE MAANDELIJSCHE VERGADERING OP WOENSDAG 1 DEC. 1937.

Aanwezig: Mej. J. Sondeyker en de heeren: Jos. Cremers, Fr. v. Rummelen, P. Marres, J. Beckers, M. Kemp, L. Grossier, Br. Bernardus, H. Jongen, L. Grégoire, D. v. d. Gugten, D. v. Schaik, J. Gemmeke, M. Mommers, J. Maessen, J. Vos, H. Schmitz S.J., P. Bouchoms en G. Waage.

Bij de opening van de vergadering doet de Secretaris voorlezing van een schrijven door het Bestuur gericht aan den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en waarin wordt aangedrongen op Regeeringsmaatregelen, waardoor voorkomen wordt, dat Natura Artis Magistra zal verdwijnen.

De Voorzitter toont 't proefschrift van Mej. W. v. d. Geyn „Das Tertiär der Niederlande“, en spreekt zijn voldoening uit over het feit, dat een groot deel van 't bewerkte materiaal uit ons Museum afkomstig is. In de laatste jaren zijn nu 4 proefschriften verschenen over materiaal uit ons Museum, wel een bewijs te meer van de beteekenis er van.

De heer Vos krijgt vervolgens het woord.

Ten aanzien van het Maandblad van October, blz. 106/107, wees spr. op de aanwezigheid van een ijsgrot op slechts 100 km afstand van Maastricht, met name de „Eishöhle“ op den „Rother Kopf“ bij Gerolstein op ca. 550 m + N.N.

Dit is een grot in de basaltlava, ontstaan door het uitbreken van molenstenen.

Door de verdamping van den in het poreuse gesteente gedrongen neerslag vormt zich — speciaal bij warm, droog weer — een ijskorst op zoldering en wanden door de warmte-onttrekking tengevolge van de verdamping.

Dat juist deze grot hiertoe in staat is, dankt zij aan haar zakvorm, met één — op het Noordoosten onder zwaar geboomte gelegen — steile toegangsspleet.

In dit geval is dus sprake van een zuivere verdampings-ijsgrot.

P. Schmitz herinnert aan hetgeen hij in een vorige vergadering over de hypothesen, die de ijsvorming in de ijsgrotten trachten te verklaren, gezegd heeft. Niet alles, wat toen besproken werd, kon in het Verslag worden opgenomen. De meeste hypothesen trachten te doorgronden, waarom in de ijsgrotten in den zomer meer ijs aanwezig is dan 's winters, m.a.w. waarom het ijs juist in de warmere maanden ontstaat. Ook de verdampingshypothese schijnt van deze veronderstelling uit te gaan. Het is evenwel gebleken, dat de veronderstelling zelf niet juist is en op een overdrijving in de richting van het paradoxe berust. Overal, waar men zich de moeite getroost heeft, om het phaenomeen grondig te onderzoeken, is gebleken, dat het ijs in den winter ontstaat en in den zomer langzaam wegs melt. In vele gevallen gaat dit zoo langzaam, dat praktisch het geheele jaar door ijs in de grotten aanwezig is (typische ijsgrotten). In zulke

grotten, die steeds zakvormig gesloten en benedenwaarts gericht zijn, kan de warme en soortelijk lichtere zomerlucht niet doordringen. Speciaal tegen de verdampingshypothese pleit nog het feit, dat in zakvormige grotten de verdamping niet sterk genoeg is, om de afkoeling te veroorzaken, die quantitatief voor de daarin aan te treffen ijsmassa noodzakelijk is. Bevorderend voor de verdamping is het aanwezig zijn van twee of meer grotingangen in tegenovergestelde richting, met verschil van niveau. Dat in de z.g. „windholen” ijs door verdamping ontstaat, wil spr. niet ontkennen.

Ten aanzien van het artikel van Prof. Dr. Edelman in het Maandblad van November merkte de heer Vos op, dat de indruk gevestigd wordt, alsof bij verschillende met name genoemde publicaties over Zuid-Limburg, gebruik zou zijn gemaakt van de geologische kaart, terwijl deze — voorzover spr. bekend — voor Zuid-Limburg nog niet eens bestaat.

De heer van Rummelen bevestigde zulks.

Tenslotte deelde spr. een en ander mede over de waterbeweging door het krijt, als onderdeel van een geo-hydrologisch onderzoek van Zuid-Limburg (ingesteld door de N.V. Waterleiding Mij. voor Zuid-Limburg, onder medewerking van het Geologisch Bureau en het Rijksbureau voor Drinkwatervoorziening).

Daarbij is onder meer aandacht besteed aan het voorkomen van eventuele holle ruimten van natuurlijke oorsprong (karst) in het krijt.

In dit verband deelde spr. het één en ander mede over instortingen, die zich reeds in 1853 bij den aanleg van den spoorweg Aken—Maastricht, onder Meerssen, nabij den Herkenberg hebben voorgedaan, doch in nog veel sterkere mate in het jaar 1891, toen smeltende sneeuwmassa's den spoorweg overstroonden en instortingen veroorzaakten.

Op grond van oude bescheiden van de „Grand Central Belge” — welwillend ter inzage verstrekt door de Nederlandsche Spoorwegen (vooral door toedoen van ir. Martens alhier) — kan ik de volgende details mededeelen.

Ten behoeve van het onderzoek van de geconstateerde instortingen zijn in 1891 door de genie eenige schachten gemaakt tot in het krijt en eenige gangen gemineerd tot ter plaatse van de instortingen, een en ander zooals op bijgaande teekening is aangegeven.

Daarbij bleek, dat de voornaamste instorting — aangeduid met I — was veroorzaakt door het bezwijken van het koepelvormige dak van een manshooge, groote, holle ruimte in het krijt, die had bestaan uit een centrale ruimte met een ring van rozetvormig daaromheen gegroepeerde kamers.

Op één punt bleek een verbinding te bestaan met een ongerepte, nevenliggende, soortgelijke kamer, waarvan de oorspronkelijke toegangsschacht nog duidelijk te herkennen was.

Door de duidelijke sporen van het pikhouweel op de wanden kwam onomstootelijk vast te staan, dat men hier niet met natuurlijke holten te doen

had, doch dat het hier — voor menschen heugenis — opzettelijk door menschenhand vervaardigde hollen moest betreffen, waarvan de bedoeling voorloopig in het duister lag.

Daar spr. ter oore kwam, dat Pastoor Habets destijds bij een en ander betrokken was geweest, was het mogelijk een desbetreffend artikel te achterhalen van dezen schrijver, opgenomen in de Verslagen en Mededeelingen der Koninklijke Academie van Wetenschappen over 1892, Afd. Letterkunde, 3e Reeks IX bl. 259.

Hij deelt daarin mede, dat de oorspronkelijke inhoud van deze holle ruimten niet was: „samengesteld uit vasten steen, die gezaagd kan worden, maar uit steenblokken en blokjes, die de blokkbrekers de Crauburger noemen en die tusschen een soort van mergelkalk liggen, veel gelijkende op wit zand, maar kleverig en vetig gelijk klei, welke losse mergel door de steenbrekers aardmergel of vette mergel wordt genoemd.”

Voorts wijst Habets er op, dat de sporen van bikkell en stootijzer overeenkwamen met die op de grootere, bezaagde mergelblokken van de door hem in 1865/66 onderzochte resten van de Romeinsche villa op den nabijden Herkenberg. Indien de steenen uit de onderhavige hollen naast de opgegraven resten van de villa werden gelegd, bleek onderscheiding niet mogelijk.

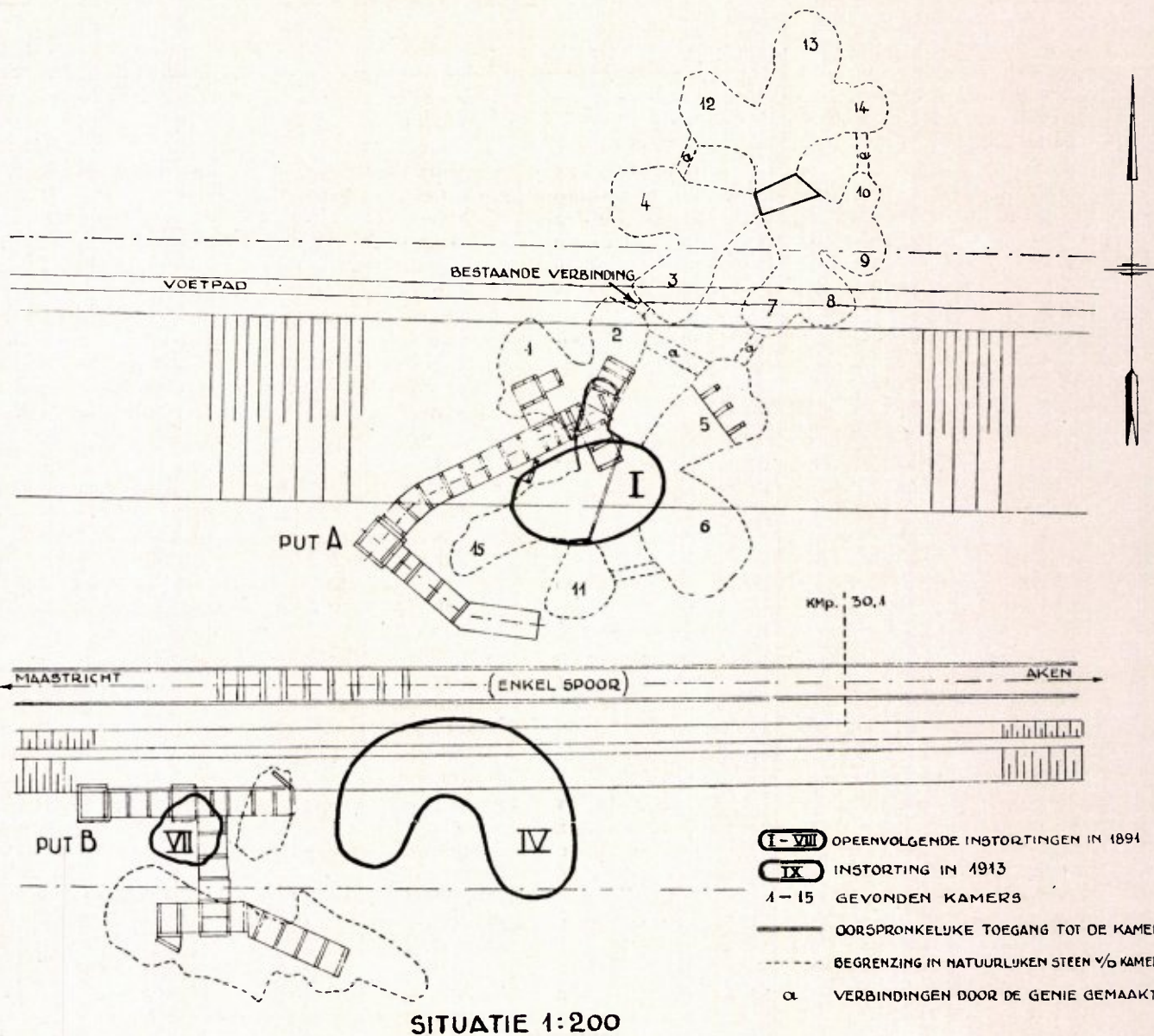
De vraag bleef dus nog, wat met de honderden karrevrachten „aardmergel” — die uit de hollen waren verwijderd — is geschied.

Te dien aanzien veronderstelt Habets, dat deze voor de bemesting (kalking) van zure gronden is gebruikt en laat dit niet bij een veronderstelling, doch maakt dit als volgt zeer aannemelijk. Hij wijst er op, dat de Romeinen zulke meststof marga (mergel) of marna (Fransch marne) noemden en gaat voort:

„Marga” — zegt het woordenboek van Forcellini — est vox gallica et britannica, qua significatur genus terrae in modum cretae albae, qua rustici utuntur ad agros stercorandos. Videtur eadem fuisse ac fossicia creta, qua Terentius Varro lib. I de Re rustica narrat in Gallia ad Rhenum stercorari agros.

Ziehier nu wat deze M. Terentius Varro in zijn boek over den akkerbouw een zijner „interlocutores” namelijk Scrofa in den mond legt: „In Gallia transalpina ad Rhenum, cum exercitum ducerem, aliquot regiones accessi, ubi nec vites, nec olea, nec poma nascerentur, ubi agros stercorarent candida fossicia creta: ubi salem nec fossicium nec maritimum haberent, sed ex quibusdam lignis combustis, carbonibus salsis pro eo utuntur”.

Dit land, waar men de akkers met uit den bodem gegraven krijt of kalk bemestte, lag volgens Varro, ver van de zee en ook ver van alle onderaardsche zoutmijnen, in een streek van Gallia Transalpina, niet ver verwijderd van den Rijn. Deze tekst belet niet, dat wij hier aan den Beneden-Rijn en aan Limburg denken, te meer, omdat Plinius in zijne Historia naturalis iets dergelijks over zulke bewerking bij de Ubii meedeelt.

INSTORTINGEN IN HET KRUT
LANGS DE SPOORWEG AKEN-MAASTRICHT
(ONDER DE GEM. MEERSEN)
SCHAAL 1:200 - 1:1250

N.V. WATERLEIDING M.J.
VOOR ZUID-LIMBURG

GET. 4-XII-'36

[Signature]

GEW. 6-XII-'37

[Signature]

NR 435 A

Plinius spreekt in boek XVII 6, 7 en 8 over het mergelen en kalken van den grond. Hij verhaalt, dat dit gebruik in zijn tijd hoofdzakelijk in Gallië en Britannië plaats vond, waar een meststof onder den naam van mergel (marga) voorkomt. Zelfs de oude Grieken, zegt hij, kenden den aardmergel onder den naam van Leucargillos, die te Megara werd gevonden. Niet zelden werd hij gelijk de ertsen uit den grond gehaald langs putten, die soms honderd voeten diep waren."

Habets volstaat echter niet met deze argumenteering, doch meent ten overvloede nog een andere bewijsgrond te zien in de benaming van Meerssen zelf:

"Hierboven hebben wij namelijk gezegd, dat het dorp Meerssen reeds ten tijde der Karolingsche koningen bekend was. Het droeg toen den naam van Marsana, Marsna en Marsa. In 847 vergaderden „secus municipium Trajectum in loco qui dicitur Marsna" de drie gebroeders keizer Lotharius I, Lodewijk I, koning van Duitschland en Karel de Kale, koning van Frankrijk, om vrede te sluiten en zich te verbinden tegen de Noormannen. Na den dood van Lotharius vergaderden in 870, de twee overgebleven broeders nogmaals in de nabijheid van Marsna „in procuspide Mosae" en verdeelden er het rijk. Karel vertoefde toen te Herstal en Lodewijk te Marsna (Mir. op. dipl. I), in welke laatste plaats de annalen van St. Bertin op het jaar 851 een „palatium regium" aanwijzen. Dit „palatium" werd in 968 door Gerberga, koningin van Frankrijk en zuster van keizer Otto I aan de abdij van St. Remigius te Rheims geschonken en is er tot in de XVIIde eeuw aan gebleven. De schenkster zegt, dat dit palatium of keizerlijke palts zeer uitgestrekt was: „habens mansos LXXXII cum perris videlicet cultis et incultis, silvis, pratis, vineis et pascuis, campis, molendinis, aquis, aquarum decursibus, exitibus et regressibus". Deze grondbezitting schijnt in den loop der tijden bijna onveranderd te zijn gebleven, want toen in 1797 de proostdij werd opgeheven, was zij in bezit van ongeveer 200 bunders grond, waartoe ook de Herkenberg, met de Romeinsche villa en de mergelputten behoorden.

De villa Meerssen droeg evenwel ook nog een anderen naam, namelijk die van Marna. Deze had met het woord Meerssen, Marsana, Marsna en Mersena maar weinig betrekking en schijnt een geheele andere afleiding te hebben. Wij meenen dat deze plaats twee namen had, namelijk een Romaansche en een Dietsche. De naam Marna komt voor in een charter van Keizer Koenraad uit 1145 (Cart. Praep. Meersensis), verder in een van keizer Frederik I uit het jaar 1152. In dit laatste wordt gesproken van curia Marnensis. In 1190 spreken de monniken van Rheims van hun „Praepositus Marnensis" en hun „decimae in Marna". Ook nog in latere akten gebruiken de Fransche monniken bij voorkeur het woord Marna voor Meerssen of Marsana. Zooals men ziet, komt het woord Marna niet voor in de oudst bekende akten, maar dit bewijst niet, dat het in de oudheid onbekend

was. Wij vermoeden integendeel, dat deze naam zeer oud is en reeds bij de Romeinen in gebruik was.

Meerssen bezat dus in zeer oude tijden twee verscheidene namen Marsna of Marsana en Marna. Marsana of Marsna kan men afleiden van maars of meersch, dat is: broekgrond. Dit dorp ligt dan ook in een moerassig dal en was vroeger bekend door zijn ongebaande wegen en uitgestrekte moerassen. Marsana is dus een Dietsche naam. Marna integendeel beteekent heel wat anders; het is in Gallisch-Romaansche taal de benaming van onzen mergel of aardmergel „Marne — zegt het woordenboek van Littré — est un mélange naturel en des proportions variables, de calcaire et d'argiles, auxquels se trouve toujours ajouté un peu de sable et qui est propre à amender et à engraisser certaines terres..... Une marnière est une carrière à marne. Le mot marne en wallon mare, Namur manle, en picard marle et merle, haut normand malle ou mâle, en italien marga, en bas-breton marga, irlandais marla, allemand mergel, suëdois moergel vient du mot gaulois marga. On le trouve dans Plinè".

Dit alles doet ons denken, dat te Meerssen de handel in mergel zoo uitgestrekt is geweest, dat zelfs het dorp in de twaalfde eeuw nog naast dien van Marsana of Mersen ook den naam Marna of Marne droeg."

Het betoog van Habets lijkt spr., alles samen genomen, zeer overtuigend. Een tegen-argument, als zouden de Romeinen toch wel verstandig genoeg zijn geweest, de mergel op gemakkelijker wijze te winnen in de steile krijtwanden bezuiden de Geul, wordt n.m.m. voldoende weerlegd door de overweging, dat het Geuldal destijds (zooals Habets ook uit de Dietsche benaming afleidt) zeer moerassig was en wel geen dwarswegen zal hebben bezeten.

In ieder geval is door kennisneming van de bescheiden van 1891/92 komen vast te staan, dat de onderhavige holle ruimten in het krijt door menschenhand zijn ontstaan en dit was juist, wat ons in het verband van het geo-hydrologisch onderzoek het meest interesseerde.

Aannemelijk is, dat een instorting nabij de IJzeren Kuilen in Rothem (vele jaren her) op gelijksoortige wijze ontstaan is.

Van natuurlijke oorsprong zal echter wel zijn geweest een ver beneden den grondwaterspiegel op 28 meter diepte aangeboorde holle ruimte, bij een boring aan de Koedreef onder Amby, waar bij de opvulling van het boorgat een hoeveelheid van 28 m³ grind in een verwijding van het boorgat verdween. Wellicht is hier dus een holle storingspleet aangeboord, waarvan het voorkomen als „dalscheur" geenszins onaannemelijk zou zijn.

Verder zijn ons echter nimmer natuurlijke holle ruimten van beteekenis in het Zuid-Limburgsche krijt ter oore gekomen.

De voornaamste bedoeling van deze mededeeling is geweest, de belangstelling te richten op het eventueel voorkomen daarvan, onder vriendelijk

verzoek desbetreffende wetenswaardigheden wel ter kennis van spr. te willen brengen.

De heer **Waage** toont een levend exemplaar van de Chineesche Wolhandkrab, gevangen in een net in de Maas te Eysden. Hoe 't dier hier gekomen is, is niet uit te maken. Is 't de Maas opgetrokken en de stuwen gepasseerd, of is 't uit België gekomen? Voor vele bijzonderheden over 't voorkomen en de schade van dit dier verwijzen we naar 't proefschrift van Dr. Kamps „De Chineesche Wolhandkrab in Nederland”.

Pater **Schmitz** stelt de vraag, of er in Z. Limburg werkelijk Karstverschijnselen waar te nemen zijn. De heer **v. Rummelen** zegt, dat eenige beekjes, o.a. komende van den Goudsberg in den bodem verdwijnen, daar waar de tertiaire bedekkingen zijn verdwenen en alleen een kleine oppervlakte bedekking op het krijt ligt. Het water vloeit dan door het krijt en treedt als bronnen te voorschijn in de Geuldalwanden (Schoonbron en Heutsput bij Schin op Geul, bron bij kasteel Oost).

De heer **Waage** toont een „karstverschijnsel”, n.l. een exemplaar van een Olm (*Proteus anguineus*) en vertelt hierbij 't volgende. Dit dier, een amphibie, voorkomende in hollen van 't Karstgebergte is om meer dan één reden een merkwaardig organisme. Het vertoont o.a. het verschijnsel van neotenie. Dit verschijnsel kan voorkomen bij dieren, die een metamorphose doormaken. De larve wordt geslachtsrijp en plant zich voort. Merkwaardig is, dat de schildklier in zoo'n geval degenereert, bij de Olm zelfs geheel verdwijnt. Gaat de larve de metamorphose verder doorloopen, wat niet 't geval is bij de Olm, maar wel bij de Axolotl, dan regeneert de schildklier. Door middel van neotenie kunnen enkele amphibiën hun verblijf in 't water rekken, wat voor deze, gemakkelijk uitdrogende dieren, een voordeel kan zijn. De verbreiding over land is echter onmogelijk, tenzij de metamorphose alsnog wordt doorgemaakt.

Toegelicht door veel materiaal, afkomstig uit het Museum, sprak de heer **Waage** over

Albinisme.

Onder albinisme verstaat men witkleuring of kleurloosheid bij dieren, die in normale gevallen gepigmenteerd zijn. Het is een verliesverschijnsel, dat gekenmerkt is door gebrek aan alle of bepaalde pigmenten en draagt een pathologisch karakter. Vaak is er een correlatie tusschen het pigmentgebrek en zwakte van het individu.

Het verliesverschijnsel kan tweërlei oorzaak hebben, n.l.

1. wegblijven van de kleurstofvormers (chromogenen);

2. ontbreken van den factor (o.a. licht, chemische stof), die de chromogenen omzet in pigment.

Blijven de kleurstofvormers weg, dan spreekt men van albinisme, vindt geen omvorming plaats van de chromogenen tot pigment, dan spreekt men van leucisme, of schijnalbinisme.

Niet steeds is uit te maken, of men te doen heeft met albinisme of leucisme, maar vaak lukt het toch door chemische middelen, kleur te doen ontstaan in witte haren, waaruit dan blijkt, dat de chromogenen wel aanwezig zijn en men dus te doen heeft met leucisme.

Van totaal-albinisme spreekt men, als elk pigment ontbreekt, zooals bij de bekende witte muizen en konijnen. Ook bij in het wild levende dieren komt het niet zelden voor. Van de 34 soorten zoogdieren, die in Engeland in het wild voorkomen, zijn er 21 soorten als totale albino aange troffen. Ook bij vogels en reptielen komt het voor, evenals bij amphibiën, waar de Axolotl en Olm bekende albino's zijn. Bij visschen komt totaal albinisme zelden voor, alleen bij platvisschen wordt het nog al eens aangetroffen. Bij de Ongewervelden is het bekend van insecten, kreeften, weekdieren, slangsterren en zeekomkommers.

Bij partiëel-albinisme is slechts een gedeelte van het lichaam wit en deze witte gedeelten kunnen regelmatig verspreid over het lichaam optreden (regulair, partiëel albinisme), of onregelmatig (irregulair, partiëel albinisme). Voorbeelden van het eerste vormen *Cloelia trigemina* en *Parnassius apollo* f. *albosignata*. De eerste is een koraalslang, waarbij in plaats van zwarte banden roode optreden en de oorspronkelijke roode banden wit zijn. Bij de tweede zijn de kernen der costale vlekken wit in plaats van rood. Een geval van irregulair partiëel albinisme zagen we de vorige vergadering, bij de toen getoonde kauw. Vooral bij zwarte dieren komt dit nog al eens voor. Vaak is dan de kleurstofdrager (haar, veer, schub) slecht ontwikkeld.

Albinisme komt diffuus verspreid over de geheele aarde voor, al zijn er enkele gebieden, waar het meer voorkomt dan elders en wel op eilanden en in hollen. We zouden kunnen spreken van eiland-albinisme en denken dan aan de albino merels en kwartels van de Azoren, de albino roeken van IJsland en Faroër, de vele witte vogelsoorten van Nieuw Zeeland, de witte rendieren op het eiland Kolgufew.

Bij holendieren komt albinisme zeer veelvuldig voor, zoodat het woord hollen-albinisme gerechtvaardigd is. Als oorzaak van dit albinisme heeft men aangegeven het ontbreken van licht. Dit is alleen juist, indien inderdaad licht noodig is, om de chromogenen om te zetten in pigment. In vele gevallen zijn de chromogenen geheel verdwenen en ontstaat er ook geen pigment door of na belichting. Dit laatste gebeurt wel bij de olm, een baardgrondel (*Nemachilus barbatula*) en een boormossel (*Lithodomus dactylus*).

Inconsequent acht ik het om te spreken van sneeuw- of nivaal-albinisme, zooals Reinig dat doet in zijn pas verschenen boek „Melanisme, Albinisme und Rufinisme”. Inderdaad komen in sneeuwgebieden vele wit gekleurde dieren voor (ijsbeer, sneeuwuil), maar het pathologisch karakter ontbreekt. Naast deze wit gekleurde dieren staan geen gepigmenteerde soorten. Ook in die gevallen, waar

het dier gedurende een bepaalde periode van het jaar wit is (seizoendimorphie) en gedurende den anderen tijd gepigmenteerd is, kan men m.i. niet spreken van albinisme.

Experimenteel heeft men bij vlinders albinisme te voorschijn kunnen roepen. Inwerking op een bepaald gedeelte van het lichaam van koude deed partieel albinisme ontstaan bij vlinders. Door poppen te brengen in een zeer warme omgeving ontstonden albino's. Ook door druk- en uitdroging ontstaan bij vlinders schubben, waarin wel de chromogenen aanwezig zijn, maar pigmentvorming achterwege is gebleven. We hebben dan te doen met leucisme. Vermeld wordt, dat albinisme vaak voorkomt bij vlinders, die tijdens onweer uit de pop te voorschijn komen. Naar mijn weten is deze kwestie niet onderzocht. Ook zouden rupsen gevoed met moeilijk verteerbaar voedsel, waardoor de rupsperiode wordt verlengd, de poptijd verkort, vaak albinistische vlinders geven. Ook voedselgebrek tijdens het rupsstadium geeft vaak albino's.

Boven werd reeds gezegd, dat er vaak een correlatie bestaat tusschen albinisme en andere afwijkingen. Zoo treden bij albino's vaak storingen op in het evenwichtsorgaan (dansmuizen) of is de reukgevoeligheid veel minder dan bij gepigmenteerde soortgenooten. Eveneens komen stofwisselingsanomalieën voor, waardoor albino's ten gronde gaan na het eten van een bepaalde plant, de gepigmenteerde dieren niet. (witte zwijn in Florida na gebruik van *Lachnanthes*, witte muizen na geregelde voeding met boekweit).

Ook bij den mensch komt albinisme voor. Partieel albinisme komt bij gepigmenteerde rassen zelfs veelvuldig voor en is daar opvallender dan bij de blanke rassen. Deze vorm erft dominant over, in tegenstelling met totaal albinisme, wat recessief overerft. Albinisme, waarbij uitsluitend pigmentloosheid optreedt in het oog, is recessief geslachtsgebonden.

Pater Schmitz merkt hierbij nog 't volgende op.

Bij insecten wordt wel eens voor albinisme aangezien het ontbreken van pigment bij pas vervelde exemplaren b.v. van oorwormen of kakkerlakken (de Voorzitter vertelde hiervan een treffend voorbeeld). Dat bij vele insecten z.g. onuitgekleurde voorwerpen voorkomen, bij andere niet, hangt samen met het feit, dat de pigmenten in het eene geval in de cuticula, in het andere in de hypodermiscellen aanwezig zijn. Bij de vervelling wordt alleen maar de cuticula afgestroopt en met haar c.q. ook de daarin opgehoopte of opgeloste pigmenten, terwijl er een zekere tijd noodig is om in de nieuwe cuticula nieuwe pigmenten te vormen. Zooals we allen weten, zijn pas vervelde vlinder-rupsen niet wit en in dien zin niet „onuitgekleurd”. De reden is, dat bij rupsen het pigment hetzij uitsluitend, hetzij hoofdzakelijk, in de hypodermis zelf wordt aangetroffen en derhalve bij de vervelling niet verloren gaat.

Ten slotte doet P. Schmitz de volgende mededeeling.

Spiniphora pro Paraspiniphora.

In 1908—1909 creëerde de Schotsche diptero-loog J. R. Malloch voor bepaalde Phoridensoorten, waarvan de larven saprophaag in doode Huisjeslakken leven, het genus *Spiniphora* (Glasgow Naturalist Vol. 1, fasc. 1/2 p. 25 & 26 1908 XI & 1909). De oprichting van dit genus is door de morphologische, anatomische en oecologische eigenaardigheden van de thans daartoe gerekende soorten volkomen gerechtvaardigd. Ook den naam *Spiniphora* vind ik met het oog op de bijzonder sterke en lange borstelharen van de pooten van de imagines nog al gelukkig gekozen.

In 1912 verwierp Malloch den naam *Spiniphora* (Proc. N. S. Nat. Museum, Vol. 43 p. 425) en noemde het genus *Paraspiniphora*, daarbij alleen maar aantekennend: „the name, *Spiniphora*, I used for this genus being preoccupied I propose the above alteration as substitute”. Ook deze substitutie werd sedert door alle specialisten zonder meer aanvaard, vooral nadat Brues in zijn „Synonymic Catalogue of the Dipterous Family Phoridae” 1914 verteld had, wanneer, door wien en voor wat de naam *Spiniphora* reeds vroeger zou gebruikt geworden zijn, nl. in 1878, door Mosel, voor een Coelenteraat (Brues l.c. p. 89).

Nu bereikte mij dezer dagen de 23. Aflevering van den grooten „Nomenclator animalium generum et subgenerum” (Berlin, Preuss. Akad. d. Wissenschaften, Sept. 1937), en wat blijkt uit dit absoluut betrouwbare werk? Er blijkt, dat H. N. Moseley in 1879 een Hydroidpolypengenus *Spiniphora* heeft opgericht, maar dat de naam *Spiniphora* vóór Malloch 1908 nooit en door niemand gebruikt is geworden! Het verschil van één letter is voor de geldigheid van een naam over 't algemeen volstrekt voldoende, vooral wanneer, zooals in dit geval, ook de betekenis en etymologie verschillend zijn. Malloch heeft dus in 1912 den door hemzelf in 1908 ingevoerden naam *Spiniphora* zonder geldige reden verworpen en daarom is de nieuwe naam *Paraspiniphora* 1912 ongeldig. Hij komt helaas in vele verhandelingen uit de laatste 25 jaren voor, want de soorten van het genus *Spiniphora*, vooral de larven en puparia, behooren tot de meest onderzochte objecten in de geheele familie Phoridae.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de Voorzitter de vergadering.

PHORIDEN AUS FLUGZEUGEN, VOM MEERESSTRANDE, AUS PILZEN UND TOTEN SCHNECKEN.

von

H. Schmitz S. J. (Valkenburg L. Holland).

(Schluss).

Kuenburgia n. g.

Mit meinem Gattungsschlüssel in „Revision der Phoriden”, Berlin 1929 S. 90 ff kommt man bei dieser Gattung auf *Plethysmochaeta* Schmitz, mit